

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 29.02.1980, sp. zn. 6 Cz 4/80, ECLI:CZ:NS:1980:6.CZ.4.1980.1

Číslo: 45/1983

Právní věta: Uplatňuje-li pracovník žalobou nárok na náhradu mzdy (§ 61 a § 130 zák. práce) nižší částkou, než mu po právu náleží, je soud povinen jej poučit (§ 5 o. s. ř.) o možnosti upravit v tomto smyslu žalobní návrh. Bez poskytnutí tohoto poučení soud nesmí o žalobě rozhodovat a dovozovat, že tu nelze překročit návrh účastníka řízení a přisoudit více, než čeho se domáhá (§ 153 odst. 2 o. s. ř.).

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 29.02.1980

Spisová značka: 6 Cz 4/80

Číslo rozhodnutí: 45

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Mzda, Řízení před soudem

Předpisy: 99/1963 Sb. § 5

§ 130

§ 153 65/1965 Sb. § 61

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 45/1983 sb. rozh.

Uplatňuje-li pracovník žalobou nárok na náhradu mzdy (§ 61 a § 130 zák. práce) nižší částkou, než mu po právu náleží, je soud povinen jej poučit (§ 5 o. s. ř.) o možnosti upravit v tomto smyslu žalobní návrh. Bez poskytnutí tohoto poučení soud nesmí o žalobě rozhodovat a dovozovat, že tu nelze překročit návrh účastníka řízení a přisoudit více, než čeho se domáhá (§ 153 odst. 2 o. s. ř.).

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 29. 2. 1980, [6 Cz 4/80](#))

Krajský soud v Ostravě změnil rozsudek okresního soudu v Ostravě z 29. 6. 1972 č. j. 14 C 248/71-152 tak, že vyhověl žalobě o náhradu mzdy ve výši 41 536 Kčs za dobu neplatného převedení žalobce v práci u žalované organizace a za dobu neplatného rozvázání pracovního poměru, a to do částky 37 854,50 Kčs, a v dalším žalobu zamítl. Výši náhrady stanovil podle žalobceva průměrného výdělku dosaženého za dobu od 9. 4. 1968 do 30. 6. 1968 s přihlédnutím k výdělkům, jichž žalobce dosáhl v době neplatnosti převedení v práci a v červnu 1970. Tento rozsudek krajského soudu v Ostravě zrušil Nejvyšší soud ČSR rozsudkem sp. zn. 5 Cz 59/75, neboť shledal porušení zákona v

tom, že odvolací soud si pro výpočet průměrného výdělku žalobce řádně neobjasnil, kolik žalobce v rozhodném období odpracoval směn, jak byla v tomto období rozvržena jeho pracovní doba a kolik obdržel na mzdě.

Poté vydaný další rozsudek okresního soudu v Ostravě změnil krajský soud v Ostravě rozsudkem sp. zn. 16 Co 273/76 tak, že na náhradě mzdy přiznal žalobci částku 3681,50 Kčs a ve zbytku žalobu zamítl. Ve svém rozhodnutí vycházel z názoru, že podle výše průměrného výdělku stanoveného v souladu s právním názorem Nejvyššího soudu ČSR by celková náhrada mzdy sice činila 44 881,97 Kčs, avšak v důsledku vázanosti soudu výší uplatněného nároku, kterou nelze překročit, žalobci se může dostat na náhradě mzdy pouze 41 536 Kčs, z nichž částku 37 854,50 Kčs žalovaná organizace již žalobci zaplatila. Proto žalobci přiznal jen doplatek do výše požadované náhrady v dalším žalobu zamítl, když o zaplacenou část náhrady žaloba nebyla omezena.

Proti tomuto rozsudku krajského soudu v Ostravě podal generální prokurátor ČSR stížnost pro porušení zákona, a to ohledně výroku, jímž byla žaloba v dalším zamítnuta. Nejvyšší soud ČSR rozhodl tak, že uvedeným rozsudkem odvolacího soudu byl porušen zákon ve výroku, proti němuž směřovala stížnost pro porušení zákona.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 5 o. s. ř. soudy poskytují občanům i organizacím poučení o jejich právech a povinnostech, pomáhají jim při uplatnění jejich práv a dbají všestranně o to, aby nikdo pro nedostatek právních znalostí neutrpěl újmu. Ustanovení § 43 odst. 1 o. s. ř. pak předsedovi senátu ukládá starat se během řízení o to, aby nesprávné nebo neúplné podání bylo opraveno nebo doplněno, jakož i poučit účastníky o tom, jak je třeba opravu nebo doplnění podání provést.

Těmito ustanoveními se však odvolací soud v projednávané pracovněprávní věci neřídil.

Pro určení výše náhrady mzdy je zejména rozhodující průměrný výdělek pracovníka. V případě žalobce bylo zjištění průměrného výdělku zvláště obtížné, jak o tom svědčí celý průběh řízení. Lze proto pochopit, že žalobce nemohl být dobře obeznámen se způsobem výpočtu průměrného výdělku, za řízení opakovaně ve svých písemných podáních i v přednesech upravoval údaje o výši svého průměrného výdělku s tím, že podle toho je třeba upravit i výši požadované náhrady mzdy. Žalobce došel k výpočtu svého průměrného výdělku v částce 3504 Kčs, která je ve srovnání s průměrným výdělkem zjištěným odvolacím soudem v částce 3326,95 Kčs vyšší, čímž by byla vyšší i celkově žalobcem uplatněná náhrada ve srovnání s předtím uplatněnou náhradou mzdy. Bylo proto povinností odvolacího soudu (když tak neučinil soud prvního stupně) poučit žalobce o možnosti uplatněné nároky přesně specifikovat a upravit žalobní návrh, pokud šlo o konečnou výši požadované náhradní mzdy. Takový postup byl nutný i proto, že mimo náhradu mzdy žalobce uplatňoval za řízení i jiné peněžité nároky, které musely být rozlišeny, a to i z hlediska jejich promlčení, jehož se žalovaná organizace dovolávala.

Teprve po objasnění těchto otázek bylo možné o výši nároku na náhradu mzdy rozhodnout.

Pokud tedy odvolací soud dospěl k závěru o zamítnutí žaloby nad částku 3681,50 Kčs, aniž si náležitě objasnil výši žalobcem požadované náhrady mzdy, porušil zákon v ustanoveních § 5 a § 43 odst. 1 o. s. ř. ve vztahu k ustanovením § 130 odst. 1 a § 61 odst. 1 zák. práce.